

Nationella prov årskurs 9: resultat 2016

UF0116

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	3
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Variabler	5
1.1.2	Statistiska mått	5
1.1.3	Redovisningsgrupper	5
1.1.4	Referenstider	5
1.1.5	Fullständighet	6
1.2	Tillförlitlighet	6
B.2	Tillförlitlighet totalt	6
2.1	Osäkerhetskällor	6
2.2	Urval	6
2.2.1	Ramtäckning	6
2.2.2	Mätning	6
2.2.3	Svarsbortfall	7
2.2.4	Bearbetning	7
2.2.5	Modellantaganden	7
2.2.6	Redovisning av osäkerhetsmått	7
2.3	Aktualitet	8

3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid.....	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet.....</i>	<i>8</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	8
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet.....</i>	<i>8</i>
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	8
5.3	Dokumentation.....	8
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster.....	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Skolväsende och barnomsorg

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja, men statistik som presenteras på läns- och skolenhetsnivå är inte officiell statistik.

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Skolverket
Postadress: 106 20 Stockholm
Besöksadress: Fleminggatan 14
Kontaktperson: Jesper Brohede
Telefon: 08 – 527 33 709
Telefax: 08 – 24 44 20
E-post: fornamn.efternamn@skolverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Mats Hansson
Telefon: 010-479 65 26
Telefax: 019 – 17 70 82
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skolhuvudmän har skyldighet att lämna uppgifter enligt Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2011:142, senaste ändring 2016:65. Även lagen om den officiella statistiken (2001:99) och förordningen om den officiella statistiken (2001:100) belyser uppgiftsskyldigheten.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet kan för närvarande inte bedömas och är under utredning.

A.9 EU-reglering

Undersökningen är inte berörd av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Uppgifterna utgör en del i Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolsektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att det ska ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

De nationella proven i årskurs 9 är obligatoriska. Resultaten från dessa är ett av flera mått på utbildningen, lokalt och nationellt. Resultaten används också för att belysa relationen mellan provresultat och betygssättning.

Statistiken visar elevernas provresultat redovisat bland annat på huvudmannatyp, kön och föräldrarnas och elevernas bakgrund. Nationella prov i årskurs 9 bedöms i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska samt de natur- och samhällsorienterande ämnena.

Uppgifterna har samlats in från ett urval av grundskolans årskurs 9 sedan vårterminen 2000. Sedan 2003 är detta en totalundersökning och samlas in från samtliga grundskolor med årskurs 9. Vårterminen 2009 infördes ämnesprov i naturvetenskap. För årgångarna 2010-2012 ligger den undersökningen under en egen statistikprodukt, *Ämnesprov i NO årskurs 9: resultat* (UF0126). Vårterminen 2013 infördes ämnesprov i samhällsvetenskap.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över grundskolans ämnesprov i årskurs 9 används av Skolverket, Utbildningsdepartementet och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Därutöver används uppgifterna av enskilda skolor, kommuner, företag, forskare och massmedia.

A.12 Uppläggning och genomförande

Insamlingen av ämnesprov i årskurs 9 är en totalundersökning med Skolenhetsregistret som ram. Undersökningen görs årligen och avser uppgifter om samtliga nationella prov i årskurs 9. Insamlingen sker under vårterminen i årskurs 9 och

avser elevernas provbetyg för respektive ämne samt delprovsbetyg i svenska/svenska som andraspråk och engelska. Registrering, påminnelser och felhantering sker under sommaren och hösten.

Uppgifterna i årets insamling har samlats in direkt från skolenheterna eller via en central kontaktperson på kommunen. Insamlingen genomförs genom att SCB skickat ut inloggningsuppgifter till berörda uppgiftslämnare, som använder dessa för att skicka in efterfrågade uppgifter via SCB:s webbplats, antingen i form av textfiler eller genom att fylla i en webbenkät.

Samtliga variabler i webbenkäten och textfilerna granskas maskinellt i samband med registrering. Felaktigheter rättas efter kontakt med uppgiftslämnarna. När allt material kommit in görs ytterligare kontroller på individ-, skolenhets- och kommunnivå. Exempel på kontroller är dubblettkontroller och olika rimlighetskontroller.

Bakgrundsuppgifter för eleven och dess biologiska föräldrar hämtas från Registret över totalbefolkningen (RTB) samt Utbildningsregistret.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade i kommande undersökningar.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i statistiken enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

Statistiken över elevers resultat i grundskolans ämnesprov i årskurs 9 bygger på individuppgifter och publiceras på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se.

Specialbearbetningar av olika slag genomförs dessutom på uppdrag av olika användare.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population Insamlingsobjekten i undersökningen är aktiva skolenheter som har verksamhet inom grundskolans årskurs 3. Samtliga av dessa enheter hämtades från Skolenhetsregistret 2016-05-15.

Målpopulationen utgörs av samtliga elever som går i årskurs 9 (årskurs 10 för elever i specialskola) under vårterminen, dock inte elever i särskola. Även elever i svenska utlandsskolor ingår i målpopulationen. Varje elev utgör ett målobjekt.

1.1.2 Variabler

Variabler som redovisas i statistiken är:

- Deltagande i respektive prov/delprov.
- Delprovsresultat för svenska, svenska som andraspråk, och engelska.
- Provbetyg för svenska, svenska som andraspråk, matematik, engelska.

I registret finns även uppgifter om skolhuvudman, elevernas personnummer, biologiska föräldrars högsta utbildningsnivå samt om eleverna har svensk eller utländsk bakgrund, födelseland och senaste invandringsdatum.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal och andelar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter följande grupper:

- Huvudman
- Riket
- Kön
- Län
- Kommun
- Skolenhet
- Föräldrarnas utbildningsnivå
- Elever som invandrat före respektive efter ordinarie skolstart

1.1.5 Referensstider

Referensperiod för objekt och insamlingsvariabler är vårterminen 2016. De sista proven görs i maj.

Referensperiod för variabler härledda från *Utbildningsregistret* är vårterminen 2016.

Referensperiod för variabler härledda från *Registret över totalbefolkningen (RTB)* är 2016-07-31.

1.2. Fullständighet

Undersökningen ger en närmast fullständig bild av resultaten i grundskolans ämnesprov för årskurs 9, vilket är en del i den samlade bilden av skelsektorns verksamhet. Annan statistik om skelsektorn (exempelvis om pedagogisk personal, ämnesprov i årskurs 3 och 6, terminsbetyg i årskurs 6 eller slutbetyg i årskurs 9) kan användas för att bredda bilden av skelsektorns verksamhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Insamlingen av ämnesproven i årskurs 9 är en totalundersökning med skolenhetsregistret som utgångspunkt. Den allmänna bedömningen är att både skolenhetsregistret och registret över grundskolans ämnesprov i årskurs 9 håller hög kvalitet. Svartsbortfall förekommer dock och kan i enstaka fall leda till skevheter på kommunnivå. Övriga osäkerhetskällor anses ha ytterst liten påverkan på undersökningens tillförlitlighet. Det totala felet kan beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

Statistiken över nationella proven i årskurs 9 har inga urvalsfel eller täckningsfel eftersom alla registrerade skolenheter har uppgiftslämnarplikt. Det kan förekomma små mätfel eller bearbetningsfel och partiellt bortfall. Inga formella studier har genomförts för att exakt räkna ihop dessa fel men sammantaget är ändå bedömningen att statistiken håller bra kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och är därmed inte påverkad av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Undersökningen ska omfatta alla grundskolor som har elever i årskurs 9 förutom särskolor. För specialskolor gäller att alla skolenheter omfattas. Som urvalsram används skolenhetsregistret vilket anses ha mycket små täckningsfel.

Viss **undertäckning** vad gäller elever som avbrutit studierna under läsåret (pga. att skolplikten upphört) kan förekomma. Samgranskning med Grundskolans slutbetyg UF0101, där en separat insamling av uppgifter om denna grupp görs för att komma till rätta med ev. undertäckning, sker dock.

Övertäckning förekommer i urvalsramen men detta påverkar inte statistiken. Skolenheter som inte lämnar in uppgifter till undersökningen kontaktas av SCB vilket medför att övertäckning kan särskiljas från svartsbortfall. Skolenheter som utgör övertäckning tas då bort från ramen och påverkar därmed inte statistiken.

2.2.3 Mätning

Uppgiftsinsamling sker via filinläsning där uppgiftslämnarna själva läser in sina filer via internet. De mätproblem som uppstår i undersökningen består huvudsakligen av att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner eller lämnar ofullständiga uppgifter. I viss mån finns det dock kontroller på tvingande uppgiftslämning för några variabler. Inga formella studier har gjorts för att

närmare kvantifiera osäkerheter som uppstår till följd av mätfel men dessa anses ändå vara mycket små.

Mätinstrumentet redovisas i sin helhet som bilaga till den här dokumentationen

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om objektsbortfall; saknas endast vissa värden, handlar det om partiellt bortfall.

Objektsbortfall förekommer då uppgiftslämnare inte lämnar in uppgifter om alla elever eller inte kan förmå lämnas in några uppgifter alls. Den exakta omfattningen av objektsbortfall är svår att beräkna, men genom samgranskning med andra register, till exempel grundskolans elevregister, kan de flesta objektsbortfall upptäckas och åtgärdas. Det totala objektsbortfallet är mycket litet och bedöms inte kunna påverka undersökningens tillförlitlighet, varken på nationell eller på regional nivå.

Partiellt bortfall till följd av att uppgiftslämnarna vid inläsningen missat att ange ett värde på någon variabel kan inte förekomma på grund av kontroller som är inbyggda i insamlingssystemet. Det är dock möjligt att ange att eleven inte har deltagit eller att uppgift saknas som värde, varvid partiellt bortfall ändå förekommer. Partiellt bortfall förekommer också för bakgrundsvariabler ifall matchningen mot till exempel RTB eller Utbildningsregistret inte ger någon träff.

Det partiella bortfallet är i vissa fall väldigt lätt att mäta, men för flera variabler kan det vara svårt; för variablerna som gäller delprovsresultat går det till exempel inte att särskilja bortfall från en giltig uppgift om att eleven inte har deltagit. Det partiella bortfallet bedöms dock, liksom objektsbortfallet, vara mycket litet och inte påverka statistiken nationellt.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt. De bearbetningar som görs är bland annat granskning och upprättning, matchningar mot andra register, härledning och aggregeringar.

Risken för att bearbetningsfel som beror på den ”mänskliga faktorn”, t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel, ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

I årets undersökning finns inga kända fel pga. bearbetningar. Resultaten har rimlighetskontrollerats kontinuerligt under arbetets gång.

2.2.6 Modellantaganden

Inga andra modellantaganden görs än den metodik som redovisats ovan.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått för slumpmässiga urvalsfel (vanligen 95-procentiga konfidensintervall) beräknas inte eftersom det är en totalräknad undersökning. Inte

heller några andra osäkerhetsmått beräknas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen är årlig vilket innebär att både insamling av uppgifter och publicering av statistik sker en gång per år.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden, från referenstid till publicering, är cirka 6 månader.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik, www.scb.se/publiceringskalender.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Ämnesproven är olika från år till år och kan variera i svårighetsgrad. Det går därför inte att göra jämförelser över tid. Det är också osäkert att jämföra gruppen elever vars föräldrar har förgymnasial utbildning över tid. Föräldrar med förgymnasial utbildning är en liten och föränderlig grupp.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Redovisningsgrupperna går att jämföra för ett och samma mättillfälle på nationell nivå.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Viss sammanvändbarhet finns med statistiken över elever i grundskolan per 15 oktober (UF0104). Historiska studier avseende kommuner, skolenheter eller enskilda elever kan också på sikt göras med övrig statistik som samlas in på individnivå (exempelvis slutbetygen i årskurs 9).

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se. Statistik publiceras också i Skolverkets olika publikationsserier, t.ex. "Beskrivande data för förskola, skola och vuxenutbildning".

5.2 Presentation

Statistiken presenteras som Excel-tabeller med flikar med information och definitioner. Dessutom kan användare utnyttja webbdatabasen SIRIS där man själv väljer tabellutformning utifrån ett antal variabler, t.ex. betyg på skolenhetsnivå, <http://siris.skolverket.se>.

I publikationerna enligt avsnitt 5.1 *Spridningsformer* presenteras statistiken som tabeller och diagram med kommentarer och analyserande text.

5.3 Dokumentation

Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0125.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial.

5.5 Upplysningstjänster

För ytterligare upplysningar om statistiken kontakta Skolverket:
tfn 08-52 73 32 00 vx, skolverket@skolverket.se

För information om specialbearbetningar av primärmaterial; kontakta Statistiska centralbyrån: Mats Hansson, tfn 010-479 65 26, fornamn.efternamn@scb.se